

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Hradec Králové

Inspekční zpráva

Gymnázium J. K. Tyla

Tylovo náměstí 682, 500 02 Hradec Králové

Identifikátor školy: 600 011 674

Zřizovatel: MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Hradec Králové, Milady Horákové 504, 500 06 Hradec Králové

Termín konání orientační inspekce: 13. - 17. prosince 1999

Čj.	091 56/00-5005
Signatura	oi1et201

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Gymnázium J. K. Tyla Hradec Králové realizuje ve školním roce 1999/00 čtyřleté denní studium v 18 třídách. Zaměření tříd je všeobecné, na matematiku, na přírodní vědy a na humanitní předměty. Školu navštěvuje v 18 třídách celkem 552 žáků.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání byla hodnocena z hlediska plánování výuky, podmínek výuky, organizace, forem a metod výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace.

Český jazyk a literatura

V průběhu inspekce byly navštíveny vyučovací hodiny u všech vyučujících. Ve všech navštívených třídách byla zároveň sledována kontinuita výuky předmětu mezi jednotlivými ročníky a v rámci předmětu střídání složky literární, jazykové a komunikační.

Na základě provedeného porovnání učebního plánu s rozvrhem hodin v jednotlivých ročnících a porovnání obsahu učebních osnov předmětu s obsahy předložených tematických plánů a zápisů odučených hodin v třídních knihách lze konstatovat, že výuka probíhá v souladu s učebními dokumenty. Globalizace jednotlivých složek předmětu je v tematických plánech respektována. Sledované hodiny byly vyučujícími připravené. Z didaktické techniky byly v několika hodinách funkčně použity radiomagnetofony.

Výuka předmětu je zajištěna osmi vyučujícími s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Učebny jsou standardně vybaveny, jejich estetická úroveň je však nízká. Vyučující používají při výuce učebnice, pomocné texty, cvičebnice, některé úkoly a texty jsou kopírovány. Ve škole je k dispozici video a starší didaktická technika. Knihy v žákovské i učitelské knihovně se dle finančních možností doplňují.

Sledované vyučovací jednotky měly klasickou strukturu. V začátku hodin bylo učivo dáno do souvislosti s předchozí látkou a objasněn cíl hodiny. Hodiny jazykové byly věnovány prohloubenějším výkladům a rozhovorům o jednotlivých tematických okruzích z oblasti nové češtiny. Dvě hodiny byly svým obsahem a strukturou zaměřeny na hlubší pochopení a osvojení pravopisné normy. Žáci při společné i samostatné práci aplikovali poznatky získané v základní škole. Při upevňování učiva byly využívány běžné fixační metody. V jedné z hodin psali žáci slohovou pololetní práci. Při hospitacích nebyly zhlédnuty hodiny, ve kterých by žáci samostatně řešili náročnější jazykové a stylistické úkoly. Pouze v jedné hodině byl realizován jeden referát žáka, prostor pro rozvíjení komunikační kompetence žáků formou samostatných řečnických cvičení v hodinách chyběl. Výklad a pochopení literárního textu byly cílem sledovaných hodin literatury. Při výkladu byly kombinovány expoziční metody monologické, dialogické i problémové. Interpretace uměleckého textu, vyučujícími velmi kvalitně vedená, přispívala k syntetizování literárněvědných vědomostí žáků. Vyučující žákům v úvodu poskytli základní informace o díle, při diskusi mnozí žáky povzbuzovali, aby si na literární dílo vytvářeli vlastní názory. Žáci využili při diskusi o literárním díle svých dovedností hodnocení a syntézy. Uplatněny byly metody a formy práce s textem – poslech, čtení i přednes, kterými byl umocněn emocionální prožitek žáků a podpořeny jejich večitovací schopnosti.

Dělené hodiny využívají vyučující podle potřeby jak k vyučování českému jazyku či slohu, tak pro vyučování literatury. Předloženy byly slohové práce, diktáty a pravopisná cvičení dokladovali pouze tři vyučující. Nedostatečný počet známek u jednotlivých žáků byl zjištěn u třech vyučujících. Poznámky žáků vyučující nekontrolují ani v prvních ročnících, jejich

způsob vedení je libovolný.

V žádné z hospitovaných hodin nebylo zařazeno individuální ústní zkoušení žáků, společné opakování bylo zaměřeno především na pamětní zvládnutí učiva i jeho aplikaci. Často se objevovaly problémové otázky, při výuce nového učiva bylo dobře využíváno učivo starší. Řada vyučujících dovedla žáky do výuky aktivně zapojit. Pokud byly vyžadovány dovednosti řešení problémů, většina žáků je dobře zvládala. Motivační prvky se objevovaly většinou v začátku hodin. V některých vyučovacích hodinách chybělo pozitivní ocenění výkonu jednotlivých žáků, k sebehodnocení nebyli žáci téměř vůbec vyzýváni. V závěru některých hodin bylo možné vymezit větší časový prostor pro shrnutí a zhodnocení práce v hodině.

Ve všech sledovaných hodinách byla vytvořena klidná pracovní atmosféra. Interakce a komunikace mezi žáky a vyučujícími byla vzájemně vstřícná. Ústní projev všech vyučujících byl kvalitní.

Plánování a příprava výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré, personální podmínky vzhledem ke stoprocentní odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících jako vynikající. Materiální a psychohygienické podmínky výuky jsou na dobré úrovni, organizace, formy a metody výuky včetně motivace jsou hodnoceny velmi dobře. Hodnocení a komunikace žáků v hodinách jsou hodnoceny rovněž jako velmi dobré.

Celková úroveň výuky českého jazyka je velmi dobrá.

Matematika

Inspekce sledovala výuku matematiky ve všech ročnících ve třídách s různým zaměřením u všech 11 vyučujících. Do celkového hodnocení zahrnula i úroveň výuky volitelného předmětu seminář a cvičení z matematiky.

Týdenní dotace matematiky ve třídách s různým zaměřením odpovídá schváleným učebním plánům, u tříd s matematickým zaměřením je tato dotace výrazně posílena. Členění učiva do jednotlivých ročníků podle tematických celků je pevně určeno pro všechny vyučující, takže je zamezeno obsahové duplicitě či vynechání některého z celků při změně vyučujícího v průběhu studia. Velmi vhodně je do učebního plánu ve 2. - 4. ročníku zařazován volitelný předmět seminář a cvičení z matematiky, žáci této nabídky pravidelně využívají. Příprava na výuku ve třídách s různým zaměřením korespondovala s výukovými cíli stanovenými v učebních osnovách pro gymnázia. Vyšší obtížnost příkladů, větší nároky na žáky v oblasti samostatného, logického a abstraktního myšlení byly zřejmé u tříd s matematickým zaměřením. U všech učitelů byla pozorována velmi pečlivá a promyšlená příprava na výuku po stránce metodické i obsahové. Probrané a probírané učivo bylo v souladu s tematickými plány vyučujících. Jejich zpracování bylo různé z hlediska podrobnosti časové struktury a zařazení čtvrtletních prací. Častým jevem v hodinách byla práce s učebnicemi, sbírkami i dalšími předtištěnými pracovními materiály.

Personální zajištění výuky matematiky je z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti i z hlediska osobnostního na vynikající úrovni. Pouze jedna vyučující nemá odbornou ani pedagogickou způsobilost pro výuku (dosud studentka Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové), zajišťuje však výuku jenom v jedné třídě prvního ročníku.

Zařazení matematiky do rozvrhu odpovídá většinou správným psychohygienickým zásadám (ojediněle zařazení na šestou vyučovací hodinu) respektujícím zvýšené nároky na koncentraci žáků. Výjimku tvoří volitelný předmět seminář a cvičení z matematiky, jehož zařazení do rozvrhu je z organizačního hlediska náročné vzhledem k faktu, že jej navštěvují žáci ze všech tříd téhož ročníku.

Při výuce mají žáci k dispozici ucelenou řadu učebnic pro gymnázia, doporučované jsou ze

strany vyučujících i vhodné sbírky úloh. Učitelé mají k dispozici sady učebnic a sbírek zakoupené školou. Další pomůcky pro výuku matematiky jsou standardní (kalkulačky, modely těles, tematické fólie ke zpětnému projektoru, rýsovací potřeby na tabuli apod.).

V matematické knihovně je k dispozici asi 1000 matematických knih a učebnic, které využívají vyučující pro práci s talentovanými žáky i žáci samotní, např. při řešení matematických olympiád. Ve škole je vytvořena v počítači databáze vhodných příkladů pro jednotlivé tematické celky, která je využívána nejen při vlastní výuce, ale i u maturitních zkoušek a přijímacích pohovorů. Pravidelně jsou odebírány odborné časopisy se zaměřením na matematiku (Rozhledy matematicko-fyzikální, Věda a technika mládeži, Matematika, fyzika, informatika, Učitel matematiky).

Didaktická technika je ve škole k dispozici v dostatečném množství, ve sledovaných hodinách však nebyla využita.

Výpočetní technika se při výuce matematiky nevyužívá, žáci však mají přístup k Internetu, kde mohou pracovat s řadou matematických programů. Některá rozšiřující témata z matematiky jsou probírána v rámci mezipředmětových vztahů v předmětu programování ve 4. ročníku.

Ve většině hodin byl v jejich úvodu uveden cíl, který byl zformulován často velmi podrobně se zdůrazněním návaznosti na probrané učivo. Pojetí výuky bylo frontální, ve struktuře některých hodin chybělo společné i individuální prověřování znalostí, popř. procvičování nové látky. Vzhledem k tomu, že učebními plány určená cvičení probíhají v dělených třídách, byly většinou tyto výukové fáze přesunuty právě do těchto hodin.

Výklad nového učiva byl vždy veden tak, že žáci s pomocí vyučujících řešili vhodně volené problémové otázky a úkoly. Všechny jejich návrhy byly vždy rozebírány a na základě logických argumentů byly buď akceptovány nebo vyvráceny. Ze strany vyučujících byl kladen velký důraz na systematickost, důslednost a přesnost slovních formulací a zápisů. Příklady byly důkladně analyzovány z hlediska podmínek řešitelnosti i počtu řešení. Jejich výběr byl promyšlený a vyčerpávajícím způsobem pokrýval typovou škálu příkladů. Během výuky bylo ve velké míře podporováno logické myšlení, na základě kterého žáci nacházeli nejsnadnější řešení zadaných příkladů, uvědomovali si a odvozovali matematické vztahy a souvislosti, které dále zobecňovali. Alternativní řešení byla zdůrazňována téměř vždy, často však jejich rozbor probíhal v rámci slovní diskuse. Písemnou podobu na tabuli mělo pouze jedno z nich. Během sledovaných hodin byly procvičovány paměť, prostorová představivost, matematizace slovních zadání kvantitativních a logických vztahů.

Procvičování učiva v dělených třídách v rámci cvičení bylo charakterizováno individuálním přístupem k jednotlivým žákům, využíváním metody práce s chybou, konfrontací numerických a grafických metod a respektováním individuálního tempa při samostatné práci žáků. Vhodně formulované otázky vedly žáky k postupnému pochopení učiva. Zpětná vazba prostupovala všemi fázemi hodin. Menší důraz byl kladen na slovní popis zapisovaných matematických operací a postupů řešení. Ten může být zpětnou informací o porozumění učivu pro učitele a pomocí pro slabší žáky. Drobné nepřesnosti v zápisech a slovních formulacích společně s menšími didaktickými nedostatky byly pozorovány u začínající učitelky a zjevně souvisely s její malou pedagogickou praxí.

Častým jevem v hodinách byla práce s učebnicí, sbírkou příkladů a dalšími pracovními materiály. Závěr hodin nebyl vždy spojen s důkladnějším shrnutím učiva a informací o splnění cíle.

Vynikající úroveň měl volitelný předmět seminář a cvičení z matematiky sledovaný ve čtyřech hodinách ve druhém a třetím ročníku, který jistě přispívá k celkovému intelektuálnímu vývoji žáků. Výrazná nadstavba učiva v porovnání s učebními osnovami umožňuje i žákům z tříd

s jiným než matematickým zaměřením matematickou profilací.

Sledované hodiny ve třídách s matematickým zaměřením byly charakterizovány vyšší obtížností probíraného učiva, kladením větších nároků na samostatnost, alternativními postupy řešení, systemizací učiva a abstraktním myšlením v oblasti obecných logických úvah a závěrů.

Výrazně nižší znalosti žáků a jejich nezájem o předmět prokázala hospitace v jediné třídě čtvrtého ročníku.

Motivací pro žáky bylo často již úvodní zajímavé seznámení s cílem hodiny a přístup vyučujících v průběhu výuky vzbuzující zájem o předmět. Kladením vhodným způsobem formulovaných otázek byli žáci aktivizováni k samostatné tvůrčí práci, která byla velmi často podporována povzbuzením a oceňována pochvalou i motivačními známkami. Motivačním faktorem pro získání kladného vztahu k matematice je i aktivní zapojení žáků do různých matematických soutěží (matematická olympiáda, matematický Klokán). Totéž platí i o aktivním zapojení některých žáků převážně z tříd s matematickým zaměřením do organizace již 12. ročníku Korespondenčního semináře pro základní školy.

Se správnými výsledky zadaných příkladů během samostatné práce byli žáci seznamováni bezprostředně po jejím ukončení. Čtvrtletní práce, jejichž realizace probíhá v předepsané četnosti dle učebních osnov, jsou se žáky opravovány v co nejkratším časovém termínu. Opravy ze strany vyučujících jsou důsledné, pro žáky srozumitelné, objektivita klasifikace je zaručena bodovým systémem hodnocení. Všichni vyučující měli dostatečné množství známek. Individuální zkoušení nebylo v hodinách prakticky realizováno. Jedním z důvodů je dle vyučujících upřednostňování písemného zkoušení pro jeho větší objektivitu. Obtížnost příkladů a požadavky kladené na žáky odpovídaly typu školy a zaměření jednotlivých tříd.

Ve všech třídách, kromě čtvrtého ročníku, panovala pracovní přátelská atmosféra charakterizovaná oboustrannou komunikací. Během výuky měl každý žák možnost předložit svoje řešení. Vznikal tak prostor pro diskusi a v jejím rámci pak docházelo společně ke korigování nesprávných postupů a řešení. Vyučující dovedli žáky zaujmout, ti pak svůj zájem projevovali spontánními návrhy na alternativní řešení, popř. dotazy směřujícími k důkladnějšímu objasnění učiva.

Plánování a příprava výuky jsou hodnoceny jako vynikající, celkové podmínky výuky jsou velmi dobré, organizace, metody a formy práce i motivace v hodinách jsou velmi dobré, interakce a komunikace jsou na vynikající úrovni.

Celkově je úroveň výuky matematiky hodnocena jako velmi dobrá, velké procento sledovaných hodin s vynikajícím hodnocením je dobrým předpokladem pro udržení vysoké úrovně tříd s matematickým zaměřením.

Přírodovědné předměty

V rámci provedené inspekce bylo navštíveno celkem 14 vyučovacích hodin fyziky a chemie, z toho 10 hodin teoretické výuky a 4 hodiny laboratorních cvičení. V každém předmětu byla hospitována polovina z uvedeného celkového počtu hodin.

Časové dotace jednotlivých předmětů odpovídají schváleným učebním plánům, jsou v souladu s povolenými úpravami a respektují zaměření studijních oborů.

Učivo je rozpracováno formou tematických plánů. Jeho členění do ročníků odpovídá učebním osnovám schváleného vzdělávacího programu, je zachována jeho obsahová návaznost mezi jednotlivými ročníky. Plánované časové úseky vymezené jednotlivým tematickým celkům jsou někde příliš dlouhé a neumožňují dostatečně přehledně průběžnou kontrolu plnění plánů a osnov. Některé tematické plány postrádají rovněž přehled témat plánovaných laboratorních

cvičení pro daný školní rok. V tematickém plánu chemie pro 2. ročník není uvedeno téma základy analytické chemie, i když je probíráno v laboratorních cvičeních. V době inspekce nebyl zjištěn žádný časový posun v plnění učebních osnov, učivo bylo probíráno v souladu s plánem.

V rámci úprav učebního plánu nabízí škola formou volitelných předmětů ve druhém až čtvrtém ročníku seminář a cvičení z fyziky a chemie, někdy v kombinaci s matematikou nebo biologií. Žákům je tak umožněná lepší profilace a prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmů.

Vyučující fyziky a chemie mají plnou odbornou i pedagogickou způsobilost. Výuka probíhá střídavě v kmenových i odborných učebnách, vyučující mají k dispozici dostatečný počet učebních pomůcek a didaktickou techniku. Laboratorní cvičení se konají v kvalitně vybavených laboratořích. Výukové prostory splňují psychohygienické požadavky, třídy a odborné učebny jsou dobře a účelně vybaveny. Žáci používají vhodné učebnice, v kabinetech je dostatek studijního materiálu. Sbírký a didaktická technika jsou průběžně doplňovány.

Jednotlivé vyučovací hodiny měly většinou klasickou stavbu. Úvodní frontální opakování bylo střídáno s individuálním zkoušením. Tato fáze byla časově přiměřená, obsahově navazovala na probírané učivo. Vyučující se zaměřovali nejen na ověřování faktických znalostí žáků, ale hlavně na jejich schopnost samostatného řešení konkrétních úkolů a na uplatňování a aplikaci získaných poznatků v praxi. Hodnocení bylo objektivní a odpovídalo kvalitě předvedených výkonů. Formy a metody výuky byly vhodně voleny vzhledem k věku a schopnostem žáků. Motivační složka výuky se nejčastěji objevovala v úvodu do nového učiva, při aktualizaci učiva nebo v souvislosti s jeho praktickým využitím. Výklad vyučujícího měl přiměřené tempo, byl přehledný a jasný, s postupným záznamem základních bodů a pojmů na tabuli. Pro výuku je charakteristická cílená a průběžná aktivizace žáků, dostatečná názornost a zdůrazňování důležitých souvislostí. Hospitované hodiny měly velmi dobrou odbornou úroveň, byly obsahově ucelené, efektivní, měly klidný pracovní ráz. Ve výuce byly dodržovány základní metodické i didaktické postupy. Ne vždy však bylo učivo v závěru hodiny zopakováno a shrnuto. Názornost výuky se projevovala zejména v častém uplatňování experimentu a učebních pomůcek při výuce. Použití didaktické techniky, zejména zpětného projektoru, bylo méně časté. Menší pozornost ze strany vyučujících byla věnována rovněž vytváření schopnosti samostatného souvislého a věcného projevu žáků.

Laboratorní cvičení byla vyučujícími řádně připravena po teoretické i praktické stránce. Žáci pracovali samostatně, cílevědomě. Heuristické prvky byly vyučujícími vhodně voleny.

Na základě provedených hospitací je plánování a příprava výuky obou předmětů hodnocena velmi dobře, personální a materiální podmínky jsou vynikající, psychohygienické podmínky výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré, organizace, formy a metody výuky, komunikace, motivace a hodnocení jako velmi dobré.

Celkově je úroveň fyziky i chemie hodnocena jako velmi dobrá

Cizí jazyky

Během inspekčního výkonu byla hodnocena kvalita výuky latinského jazyka, anglického jazyka, francouzského jazyka, německého jazyka a ruského jazyka. V rámci této kontroly byly navštíveny téměř všechny třídy školy a většina vyučujících. Výuka těchto jazyků respektuje učební plán (tříhodinová týdenní dotace prvního i druhého jazyka). Počet hodin souhlasí s počtem jazykových hodin školního rozvrhu tříd i s počtem zápisů v třídních knihách. Výuka latiny je dotována dvěma hodinami týdně.

Jazyková výuka respektuje učební osnovy, které jsou vyučujícími pro časovou orientaci plnění

rozpracovány do tematických plánů. Časový harmonogram učiva dle tematických plánů byl až na ojedinělé výjimky splněn. Některé tematické plány byly vypracovány jen rámcově, formálně, a tak nemohou sloužit jako výchozí materiál pro přípravu jednotlivých hodin. V některých tematických plánech chybějí údaje pro povinné písemné pololetní práce. V době inspekce byli téměř všichni pedagogové na výuku zodpovědně připraveni, stanovené výukové cíle respektovaly aktuální stav tříd.

Výuka latinského jazyka je zajištěna plně kvalifikovanou vyučující stejně jako výuka jazyka ruského. Výukou francouzského jazyka byli pověřeni čtyři vyučující, všichni včetně jednoho zahraničního lektora jsou plně kvalifikováni pro výuku tohoto předmětu. Výuka německého jazyka je zabezpečena vyučujícími s plnou kvalifikací. Navštívená výuka anglického jazyka byla zabezpečena čtyřmi plně kvalifikovanými vyučujícími a jednou nekvalifikovanou, dosud studující. Dílčí nedostatky hodin nekvalifikované vyučující se promítaly spíše do organizace a forem práce při výuce než do odbornosti či věcné správnosti výuky.

Pro výuku jazyků slouží jazykové učebny, ale i kmenové třídy. Všechny byly svými prostory vyhovující a poskytovaly dostatek pracovního místa žákům, kromě malé učebny v přízemí u vchodu do školy, která je vhodná pouze pro početně menší třídy a která vyžaduje odhlučnění zvukovou izolací dveří. Všechny učebny byly subjektivně dostatečně osvětleny a vytápěny. Estetická působivost učeben je průměrná. Jazykové učebny jsou vybaveny didaktickou technikou (videorekordér, televize), která nebyla při výuce využívána, stejně jako zpětné projekory či novější výpočetní technika (pro výuku prostřednictvím jazykových programů). Všichni vyučující mají k dispozici radiomagnetofon, jenž při výuce používán byl. Škola nemá k dispozici přenosný sluchátkový systém pro nácvik fonetiky při počátečním studiu jazyka.

Vyučující i žáci používají při výuce anglického jazyka ucelenou řadu učebnic Headway. Výběr těchto učebnic vychází z jejich kvality, zajišťující na jedné straně rovnováhu nácviku jazykových dovedností tj. systematické gramatiky, na druhé straně nácvik řečových dovedností s převahou komunikativní metody s výchozím autentickým a aktualizovaným materiálem. Učebnice je doplněna video programem s různými druhy cvičení. Pro výuku se rovněž využívají texty a články z časopisu, který je odebírán žáky. Vyučující připravují další doplňkový materiál pro výuku z časopisu Bridge. Využívány jsou rovněž příručky reálií anglicky mluvících zemí. K dispozici je žákům knihovna anglicky psané literatury se 450 svazky knih, pro doplnění studovaných témat lze využívat fond školní knihovny čítající celkem 8000 knih. Fond školní knihovny je využíván vyučujícími i žáky při studiu všech cizích jazyků včetně latiny.

Pro vyučování německého jazyka slouží několik druhů učebnic, jejichž výběr se řídí v závislosti na délce studia žáků. V hodinách jsou příležitostně využívány i různé příručky. Pro výuku slouží rovněž mapy německy mluvících zemí, slovníky, časopisy, plány měst, audiokazety s německými pohádkami a písněmi, tematické fólie, videokazety a bohatý obrázkový materiál. Vyučující i žáci využívají možnosti výpůjčky 380 knih německých autorů. Výukové počítačové programy v němčině nebyly dosud zakoupeny.

Výuka francouzského jazyka má rovněž širokou materiálně technickou základnu. Učebnice jsou doplňovány pomocným materiálem z příruček o francouzských reáliích a kultuře. Dostatečné množství slovníků i gramatických příruček, jakož i map, videokazet, audiokazet a knih v originálním jazyce skýtá předpoklady pro kvalitní výuku.

Při výuce ruského jazyka se vychází z moderní učebnice ruského jazyka Raduga doplněné audio materiálem. Pomocnými materiály jsou příručky, slovníky, mapy, videokazety a audio materiály. Součástí učitelské knihovny je 450 knih psaných v ruštině.

Výuka latiny z hlediska materiálního vybavení je založena na řadě učebnic latiny pro střední

školy, slovnících a základních příručkách a knihách začleněných do školní knihovny.

Inspekce konstatuje, že při výuce cizích jazyků i latiny docházelo ke členění na části věnované řečovým aktivitám, opakování, nácviku a procvičování nového učiva. V nižších ročnících byly zařazeny častěji relaxační formy práce, soutěže, jazykové hry. Tyto formy činnosti se promítly i do výuky latinského jazyka. Při opakování učiva byla dávana přednost frontálnímu testování buď ústní nebo písemnou formou. Pokyny při řízení výuky ze strany vyučujících byly udělovány ve všech třídách ve vyučovaném jazyce (mimo latiny), byly jasné a srozumitelné, promyšlené se zřetelem k cíli výuky. Výsledkem jistého a energického řízení výuky bylo dosažení optimální efektivity a účelného využití vyučovacího času. Z didaktických zásad byly nejčastěji dodržovány zásady integrity jazykového vyučování. Během výuky dostávali žáci dostatek časového prostoru pro samostatné práce (diktát, zpětnovazebné prověřování čtení s porozuměním, diskursivní čtení odborných článků, příprava dialogů, reprodukce maturitních témat, upevňování slovní zásoby, nácvik gramatických struktur). Při výuce byly procvičovány všeobecně všechny čtyři základní jazykové dovednosti, většinou se dařilo skloubit nejméně tři během dané vyučovací jednotky. Jedinou pomůckou byl radiomagnetofon, který zajišťoval procvičování receptivní složky poslechu autentického materiálu zprostředkovaného rodilými mluvčími. Nejčastější aplikovanou metodou byla metoda komunikativní, kognitivní (gramaticko - překladová), ojedinele humanistická.

Mezi klady výuky patřil zejména časový podíl samostatné práce žáků při výuce, který zajišťoval podporu aktivního učení, a rovněž vynikající personální obsazení výuky zabezpečující věcnou a odbornou správnost výuky.

Mezi nedostatky výuky patří jednostranné využívání didaktické techniky (pouze radiomagnetofon) a nízká frekvence kontroly domácího písemného projevu žáků. Namátkově kontrolované písemné pololetní práce neobsahují poslechovou část. Maturitní okruhy neobsahují některou tematiku obsaženou ve Standardech vzdělávání pro gymnázia (např. údaje o OSN, UNESCO, EU aj.).

Oblast motivace a hodnocení je charakterizována snahou o motivování žáků v úvodních částech hodin řečovými aktivitami běžného společenského styku (vánoční svátky, osobní účast při plnění úkolů školních, ale i rodinných, počasí, přání do nového roku), které aktualizovaly výuku. Vnější motivace žáků převládala během výuky nad motivací vnitřní (potřeba úspěchu), což se projevilo zejména při individuálním prověřování vědomostí. Vyučující v některých případech zkoušení nehodnotili. Při zkoušení žáci nedostávali příležitost k vlastní sebereflexi, sebehodnocení. Chyběla též motivace vyučujících pochvalou, povzbuzením, oceněním snahy o pokrok v získaných vědomostech jednotlivých žáků.

Mezi pozitiva oblasti hodnocení a motivace patří časté využívání okamžité zpětné vazby při provádění analýz chyb, které se vyskytovaly při nesprávné výslovnosti slov, slovních spojení charakteru fonologického, intonačního, suprasegmentálního. Trvale jsou žáci motivováni pro studium jazyků možnostmi účasti na výměnných mezinárodních projektech, popřípadě reprezentací školy v konverzačních jazykových soutěžích nebo získáním stipendia v USA.

Dobré vztahy mezi učiteli a žáky se vytvářejí oboustranným přátelským vystupováním a jednáním. Jsou upevňovány vzájemnou komunikací a důvěrou. Kooperativní techniky jazykového vyučování učí žáky vzájemné toleranci. V rámci komunikativních dovedností zejména při aplikaci komunikativní metody či humanistické metody mají žáci možnost vyjadřovat svůj osobní názor. Úroveň komunikace žáků vždy záleží na jejich schopnostech, na jejich jazykové pohotovosti, řečových dovednostech, délce studia jazyka a na interakci učitele. Lze konstatovat, že žáci navazující na studium téhož jazyka ve střední škole jsou komunikativně pohotoví a řečově zdatní i v nižších ročnících. Při počáteční výuce jazyků byla schopnost žáků interpretovat informace na kvalitativně i kvantitativně nižším stupni.

Oblast plánování a přípravy je hodnocena jako vynikající. Personální podmínky výuky hodnotíme rovněž jako vynikající. Materiální podmínky výuky jsou hodnoceny dobře, neboť široká materiálně technická základna výuky všech jazyků není dostatečně využita a zcela je při výuce opomíjena výpočetní technika. Oblast psychohygieny je hodnocena velmi dobře, psychohygienické zásady členění hodin jsou velmi dobré, estetické prostředí výuky má ještě rezervy. Organizace, formy a metody práce jsou velmi dobré stejně jako motivace a hodnocení. Interakce a komunikace je hodnocena velmi dobře, přičemž jedna třetina zhlédnutých hodin je z tohoto hlediska hodnocena jako vynikající.

Výuka všech jazyků byla velmi kvalitní, při hodnocení této výuky převažovaly výrazně klady nad nedostatky. Proto je výuka anglického jazyka celkově hodnocena velmi dobře, německého jazyka velmi dobře, latiny velmi dobře, francouzského jazyka velmi dobře a výuka ruského jazyka jako vynikající.

Informatika a výpočetní technika

Hospitace se z objektivních důvodů uskutečnily u tří z pěti učitelů, kteří ve škole tomuto předmětu vyučují. Proběhly ve všech ročnících, v nichž je předmět zařazen do učebního plánu.

Výuka předmětu probíhá v souladu se schváleným učebním plánem a učebními osnovami. Výjimkou je výuka v části třídy 1. B ve školním roce 1998/99 (viz kapitola plánování). Na povinný předmět informatika a výpočetní technika navazuje ve vyšších ročnících volitelný předmět programování. V letošním 4. ročníku mají žáci ještě možnost seznámit se v rámci volitelného předmětu informatika s programovými produkty, které nebyly ve škole k dispozici v době, kdy navštěvovali povinný předmět v 1. ročníku. Výuka v jednotlivých třídách vychází jednak z technických možností školy, jednak respektuje složení žáků ve vytvořených skupinách, do nichž jsou zařazováni na základě vstupního testu na začátku 1. ročníku. Všichni vyučující této skupiny předmětů si formou samostudia a účasti na odborných kurzech průběžně aktualizují a rozšiřují své odborné znalosti v oblasti výpočetní techniky.

Z pěti vyučujících, kteří se na výuce této skupiny předmětů podílejí, mají tři odbornou i pedagogickou způsobilost pro výuku a dva jen způsobilost pedagogickou. Pro výuku jsou ve škole k dispozici dvě odborné učebny výpočetní techniky, z nichž jedna je vybavena počítači, které jsou v současné době již zčásti morálně opotřebované. Druhá učebna vyhovuje požadavkům na výuku, je napojena na Internet a počítače jsou propojeny do sítě. Menší část hodin je realizována v odborné učebně výpočetní techniky na Vysoké škole pedagogické v Hradci Králové. Učitelé mají pro výuku k dispozici dostatečné množství odborné literatury. Učebnice nejsou v hodinách využívány, žákům jsou pouze doporučeny.

Výuka zpravidla probíhá přímo na počítačích, sledované hodiny měly tedy převážně činnostní charakter. Učitelem vysvětlená látka je bezprostředně procvičována žáky na počítačích. Při vysvětlování učiva vyučující vhodně využívali tabuli, poznámky do sešitů si žáci činili samostatně. Při práci s počítači je průběžně opakována již dříve probraná látka. Žáci mohou pracovat individuálním tempem při řešení zadaných úkolů, učitelé hlavně korigují případné chyby či vysvětlují nejasnosti. Při řešení problémů mohou žáci využívat alternativní postupy. Pouze v jednom případě byla nová látka téměř výhradně žákům prezentována formou práce s nápovědou v počítači, což nebyla optimální metoda pro vysvětlení plánovaného učiva jako celku. Částečně je využíváno i dílčí hodnocení práce žáka v hodině. Některé hodiny byly věnovány samostatnému řešení žakovských projektů. Pokud výuka probíhala v učebně, ve které je připojen Internet, byla část hodiny v některých případech věnována práci na Internetu. V závěru hodin bylo žákům v některých případech zadáno samostatné řešení určitého problému na počítači za domácí úkol. Úkol mohou žáci vypracovat v počítačové učebně

školy, kam mají po domluvě s příslušným vyučujícím přístup i v době svého volna. Určitým nedostatkem většiny sledovaných hodin byla absence shrnujícího závěru vyučovací jednotky. Kladně je možno naopak hodnotit zájem žáků o výuku.

Plánování, příprava a personální podmínky výuky jsou velmi dobré, materiální podmínky dobré, psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky jsou velmi dobré, motivace, hodnocení a komunikace jsou velmi dobré.

Celkově má výuka této skupiny předmětů velmi dobrou úroveň.

Estetická výchova

Výuka předmětů estetické výchovy byla posuzována z hlediska výtvarné a hudební výchovy. Výuka ve všech ročnících (kromě tříd s matematickým zaměřením) respektuje schválené učební plány. Ve třídách s matematickým zaměřením není ve školním roce 1999/2000 výuka estetických předmětů realizována. Ve třídě 2.A nebyla estetická výchova zabezpečena ani ve školním roce 1998/1999. V ostatních prvních ročnících probíhá výuka estetických předmětů v plném rozsahu.

Hudební výchova

Příprava a realizace vyučování hudební výchovy probíhá v šesti třídách prvního a druhého ročníku v souladu s požadavky učebních osnov. Tematické plány jednotlivých ročníků mají systematickou návaznost ve všech předmětech - intonace, rytmus, sluchová analýza, zpěv a dějiny hudby. Výuku hudební výchovy zabezpečují dva učitelé s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Výuka je organizována formou dvouhodinových bloků, které jsou pravidelně rozděleny na teoretickou a praktickou část obsahové náplně předmětu. Příprava jednotlivých výukových lekcí je vyučujícími vzájemně konzultována a probíhá podle zpracovaného tematického plánu. Obsahová náplň učebních osnov je respektována a výuka je směřována na upevňování získaných znalostí a praktických dovedností.

Výuka hudební výchovy je realizována standardním způsobem. Dvouhodinové lekce jsou členěny na část teoretickou (dějiny hudby) a praktické činnosti. Při výuce dějin hudby bylo ve všech hodinách vhodně využíváno audiovizuální techniky a velmi dobrého odborného výkladu vyučujících. Výklad nového učiva byl ve všech třídách prezentován v širších souvislostech sociálně-kulturních a historických vztahů společnosti. Velmi kladně lze hodnotit vzájemnou mezipředmětovou propojenost dějin literatury a výtvarného umění. Vyučující vytvářeli dostatečný prostor pro diskusi k danému tématu a zohledňovali citové prožitky žáků. Při rozboru kompozičních stylů a forem bylo cíleně využíváno získaných znalostí.

Praktické činnosti byly ve všech hodinách zaměřeny na upevňování znalostí základů všeobecné hudební nauky (notopis, orientace v klíčích, hudební nástroje apod.) a na rozvoj praktických činností při skupinovém zpěvu. Při zpěvu byly účelně využívány nástroje s konstantním laděním (klavír, kytara). Velmi dobré technické dovednosti hry na klavír umožňovaly vyučující realizovat doprovody písní v různých transpozicích tak, aby vyhovovaly hlasovému rozsahu žáků. Při zpěvu bylo vyučujícími důsledně dbáno na hlasovou hygienu. Velký důraz byl kladen na dechová cvičení a zpěv vokálů.

Výuka hudební výchovy probíhá v učebně, která svým vybavením umožňuje realizovat výuku všech předmětů hudební výchovy v plném rozsahu. Veškeré učební pomůcky (nástroj s konstantním laděním, audiovizuální technika, archiv gramodesek a CD nosičů) jsou pečlivě udržovány a funkčně využívány.

Výuka hudební výchovy byla organizována jasnými a zřetelnými pokyny vyučujících. Vlastní pracovní atmosféra výuky byla velmi příznivě ovlivněna jejich temperamentem. Všechny hodiny měly jasně stanovený reálný vzdělávací cíl a pracovní postupy byly voleny tak, aby

umožňovaly všem žákům aktivní zapojení do vzdělávacího procesu. Celková pracovní atmosféra byla pozitivně vyučujícími ovlivňována interpretací skladeb a písní. Vedle vlastní motivace při vzdělávacím procesu se snaží vyučující ovlivňovat rozvoj celkového estetického vnímání žáků společnými návštěvami kulturních akcí, divadel, galerií apod. Tradičně jsou pro žáky organizovány zájezdy na koncerty České filharmonie, Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK, baletních scén apod. Řada žáků školy působí v reprezentativních pěveckých sborech města - BONI PUERI, Jitro, Kantiléna apod. Ve škole není založen pěvecký sbor, ale vyučující se snaží vytvářet krátkodobě fungující malá pěvecká seskupení, kterých je využíváno při interních slavnostních akcích školy.

Způsob práce při výuce hudební výchovy a především osobnosti pedagogů vedou žáky k náročnosti a vzájemné toleranci.

Plánování a příprava výuky hudební výchovy jsou hodnoceny jako velmi dobré. Odborná a pedagogická způsobilost výuku hudební výchovy je vynikající. Materiální podmínky, vybavenost a estetická úroveň učebny jsou dobré. Psychohygienu, rozvržení výukových lekcí, organizace, formy, metody, motivace a hodnocení žáků jsou velmi dobré.

Celková kvalita vzdělávacích činností a výsledků učení je velmi dobrá.

Výtvarná výchova

Výuka předmětu odpovídá v časové dotaci učebnímu plánu (kromě prvních a druhých ročníků tříd zaměřených na matematiku - viz hudební výchova) a probíhá v souladu s osnovami, tematické plány integrují časově i tematicky obsah předmětu, který je vymezen třemi základními okruhy – tvorba, recepce, setkávání s uměním.

Personálně je výuka zajištěna vyučující s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Materiálně technické zázemí předmětu se průběžně vytváří, odborná učebna je prozatím standardně vybavena, bez funkční výzdoby. Vyučující má kromě školních knih k dispozici zejména svůj vlastní bohatý archiv reprodukcí, ukázek, výstřižků, publikací apod. Na vytváření materiálového zázemí se vyučující systematicky podílí a iniciuje ho.

Stěžejními cíli hospitovaných hodin byl rozvoj výtvarných dispozic žáků a rozvoj jejich schopnosti porozumět pojmům a obrazům. Metody a formy práce byly přizpůsobeny jak typu hodiny a jejím cílům, tak i věku a schopnostem žáků. Kombinovány byly především metody expoziční a výklad s dialogickou metodou. Dialog mezi žáky a vyučující, opřený o zážitky žáků z nedávné návštěvy výstavy, směřoval k pochopení opodstatněnosti rozmanitých pohledů, přístupů i hodnot, ke srovnávání různých hledisek. Vyučující nenásilně vstupovala do dialogu mezi žáky, napomáhala mu a přispívala k němu svými širokými odbornými znalostmi a kulturním rozhledem. Citlivým výkladem, který doplňovala obrazovými ukázkami, rozvíjí u žáků schopnost představit si konkrétní výtvarné dílo, výtvarnou techniku, materiál, postup a schopnost vybavovat si informace, které se k němu vztahují. Praktická činnost žáků v hodině byla zaměřena na poznávání způsobu impresionistického vyjádření skutečnosti, žáci pracovali temperovými a vodovými barvami. Při sestavování konkrétních námětů a výtvarných řešení (zadání) vychází vyučující ze skutečných zájmů žáků i z reálných podmínek pro výuku. Do praktické tvorby jsou zařazovány především tradiční výtvarné techniky a postupy (malba, kresba, kombinované techniky, experimenty s materiály). Důraz klade vyučující zejména na prožitek a autentičnost výrazového projevu. V hodinách byl použit CD přehrávač, vybraná hudba umocnila zážitek žáků a podpořila jejich výtvarnou představivost a fantazii.

Důležitým inspiračním zdrojem pro žáky jsou časté návštěvy stálých expozic, výstav soudobého umění, galerií, muzeí, uměleckých památek. Vyučující dle možností vhodně propojuje výtvarné umění i s dalšími druhy umění (hudba, film, divadlo, multimédia). V hodinách byly zastoupeny motivační prvky, mezipředmětové vztahy a průběžné pozitivní

hodnocení žáků. Výrazným motivačním faktorem byla i snaha vyučující naučit žáky poznávat vlastnosti a funkce výtvarného díla, rozumět mu a využívat ho k sebeobohacování.

Vstřícná atmosféra, aktivní zájem žáků o umění, respektování individuálních zkušeností žáků a prožívání výtvarné situace byly hlavními znaky sledovaných hodin. Vědomosti, které žáci vykazovali při diskusi, byly přiměřené nárokům vyučující. Kvalita verbální komunikace vyučující byla na velmi dobré úrovni.

Plánování a příprava výuky předmětu výtvarná výchova jsou vzhledem k realizovaným učebním dokumentům i podmínkám školy prováděny na velmi dobré úrovni. Personální zajištění je vynikající, zajištění materiální je dobré. Organizace výuky, formy a metody práce umožňovaly žákům aktivní zapojení do výuky a vedly k velmi efektivnímu využití vyučovacího času. Tato oblast výuky je hodnocena velmi dobře. Motivace a hodnocení žáků a rovněž interakce a komunikace mezi žáky a vyučující měly velmi dobrou úroveň.

Na základě hodnocení provedeného v jednotlivých ukazatelích lze kvalitu vzdělávání v předmětu výtvarná výchova hodnotit jako velmi dobrou.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce práce školy je zpracována písemně formou dlouhodobého výhledu práce gymnázia v oblasti vzdělávání, výchovy, personální a materiálně technické. V materiálu jsou stanoveny obecné priority, důraz je kladen především na kvalitu výuky. Některé stanovené cíle mají nadčasovou platnost, jiné jsou časově omezeny (především v oblasti materiálně technické) a jejich plnění je průběžně kontrolováno. V obecné rovině se koncepce zabývá posláním čtyřletého gymnázia, jeho postavením ve vzdělávací soustavě a odráží názory vedení a učitelů školy v této oblasti. Jedná se o kvalitně zpracovaný materiál, který vychází z podmínek školy a reálně stanovuje základní cíle gymnázia v následujících letech.

Roční plán práce není ve škole sestavován, vedení gymnázia zpracovává pouze pololetní harmonogram hlavních akcí. Neplánované akce jsou řešeny písemnou informací na nástěnce, na poradě nebo osobním jednáním člena vedení školy s příslušnými učiteli.

Vedení školy sestavuje neformální týdenní plány, které jsou vyvěšovány na informační tabuli pro učitele ve sborovně. Pokud škola organizuje důležitou akci (maturitní zkoušky, přijímací zkoušky, zahraniční návštěvy apod.), je k tomuto účelu zpracováván zvláštní písemný plán.

Výuka probíhá v souladu s rozhodnutím MŠMT ČR o zařazení školy do sítě škol, předškolních a školských zařízení. Při inspekci bylo zjištěno porušení platných učebních plánů pro gymnázia v následujících případech:

- ve 2.A (třída se zaměřením na matematiku) není zařazen předmět estetická výchova a celková týdenní hodinová dotace je překročena o jednu hodinu,
- ve třídách 2. BCD je celková týdenní hodinová dotace překročena o jednu hodinu,
- ve školním roce 1998/99 nebyl do výuky v přírodovědné větvi (část třídy 1.B) zařazen předmět informatika a výpočetní technika.

Pro výuku mají všichni vyučující zpracovány vlastní tematické plány, které jsou projednávány v předmětových komisích a následně schváleny ředitelkou školy. V odůvodněných případech (např. ze zdravotních důvodů) umožňuje vedení školy žákům studovat podle individuálních

učebních plánů.

Škola nabízí žákům velké množství volitelných předmětů, což umožňuje žádcí diferenciaci žáků v souladu s jejich zájmy a dalším předpokládaným studiem.

Koncepce práce školy je zpracována jednak v obecné rovině, kde řeší postavení čtyřletého gymnázia ve školském systému, jednak stanovuje konkrétní úkoly v jednotlivých oblastech práce školy. V systému plánování chybí ucelený roční plán práce. Negativem jsou dílčí porušení učebního plánu.

Plánování má ve škole dobrou úroveň.

Organizování

Organizační uspořádání školy je dáno organizačním řádem školy, který upravuje zejména některé kompetence vedoucích pracovníků školy, pracovní náplň jednotlivých úseků a upravuje zásady řízení a organizace školy. Organizační řád je poměrně stručný a je doplněn organizačním schématem, které však nevymezuje vazby řídicí, metodické a informační. Vedoucí pracovníci jsou jmenováni do funkcí prokazatelným způsobem, mají vytvořeny pouze rámcové pracovní náplně. Rovněž kompetence hospodářských a provozních pracovníků jsou jednoznačně vymezeny pracovními náplněmi. Stávající organizační struktura a vymezené kompetence vedoucích pracovníků mají ve škole dlouhou tradici a umožňují funkční řízení běžného provozu školy.

Poradním orgánem ředitelky školy je pedagogická rada, která se schází zpravidla čtvrtletně. Její hlavní náplní je hodnocení prospěchu a chování žáků, případně jsou na ní řešeny další důležité otázky činnosti školy. Z pedagogických rad jsou pořizovány písemné zápisy a je vedena prezence účastníků. V zápisech chybí záznam o projednání výroční zprávy školy.

Potřebné informace získávají učitelé především na provozních poradách, které jsou pravidelně svolávány každý měsíc, případně mimořádně podle potřeby. Slouží nejen k řešení operativních záležitostí, ale jsou na nich probírány i metodické a didaktické problémy výuky. Další formou předávání informací učitelům je vyvěšování písemných materiálů na informační tabuli ve sborovně, osobní styk s vedoucími pracovníky, případně i školní rozhlas. Žáci získávají potřebné informace především od třídních učitelů nebo písemně na nástěnkách pro žáky.

Rodiče jsou o prospěchu a chování žáků informováni na třídních schůzkách a informačních dnech, které se konají čtyřikrát ročně (pro první ročníky pětkrát ročně). Dvakrát ročně obdrží rodiče na třídních schůzkách písemný výpis známek svého dítěte. V naléhavém případě jsou rodiče zváni do školy, případně jsou informováni třídními učiteli písemně nebo telefonicky. Po předchozí domluvě mohou kdykoli navštívit jak některého z vedoucích pracovníků školy, tak i kteréhokoli z vyučujících osobně. Informační systém školy je funkční a plně vyhovující.

Při škole neexistuje žádná rodičovská organizace, komunikace školy s rodiči se tak omezuje především na třídní schůzky a informační dny. Při této příležitosti také rodiče zpravidla předávají své náměty či připomínky k práci školy.

Osobní data učitelů i žáků gymnázia jsou běžným způsobem zabezpečena před zneužitím.

Vyučování ve škole probíhá podle platného rozvrhu hodin, který je zpracován v souladu s předpisy. Základní požadavky na psychohygienu práce ve škole a didaktické zásady jsou dodržovány.

Vedení školy organizuje informační dny pro uchazeče o studium a na základní školy rozesílá písemné informace o gymnáziu. Na vyžádání jsou tyto informace zasílány i jednotlivcům. Pro prezentaci školy je dále využíván i tisk a regionální televize. Velmi dobrým materiálem pro

informace veřejnosti je i výroční zpráva gymnázia.

Organizování práce ve škole vychází z dlouhodobých zvyklostí a je z větší části založeno na osobním styku s pracovníky školy. Informační systém je funkční a vyhovuje potřebám všech zúčastněných.

Organizování má ve škole velmi dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka školy spolupracuje se svými zástupci, kteří zajišťují organizování a plnění činností v pověřených oblastech. Funkcemi vedoucích pracovníků jsou pověřeni dlouholetí zkušení pedagogové s odpovědným přístupem k práci, s dobrými organizačními schopnostmi a kolegiálními vztahy.

Velmi důležitým poradním orgánem pro oblast vzdělávání jsou předsedové předmětových komisí. Porady vedení školy se konají především na začátku školního roku, v průběhu roku jsou svolávány podle potřeby. Značná část běžných organizačních záležitostí je řešena průběžně při každodenním styku vedoucích pracovníků s ostatními pedagogy. Některé dílčí problémy vyřizuje ředitelka osobně.

Všichni vedoucí pracovníci jsou seznámeni se svými základními úkoly a povinnostmi. Při jejich plnění jsou v pravidelném vzájemném kontaktu, což umožňuje operativní řešení problémů, rychlou reakci na vznikající změny a současně průběžnou kontrolu činností jednotlivých pracovníků. Podrobná náplň pravomocí jednotlivých vedoucích pracovníků není písemně nikde zachycena.

Vedení školy všestranně podporuje a vytváří potřebné podmínky pro činnosti pedagogů v oblasti mimoškolních aktivit a prací se žáky. Tyto činnosti navazují na vzdělávací, sportovní i kulturní akce, mají výchovně vzdělávací charakter. Mezi priority vedení školy patří snaha o dosažení a udržení kvalitního pedagogického sboru s maximální stupněm požadované odborné i pedagogické způsobilosti. V současné době je kvalifikovanost vyučujících na velmi dobré úrovni a výuka naprosté většiny sledovaných předmětů je zajištěna plně způsobilými pedagogy. Ze strany vedení školy jsou respektovány požadavky pedagogů na různé formy dalšího vzdělávání.

Vedení školy využívá morální i hmotné stimulační pracovníků. Pro finanční ohodnocení je preferována především kvalita a rozsah vlastní pedagogické práce, plnění svěřených úkolů, angažovanost v dobrovolných mimoškolních vzdělávacích aktivitách.

Systém vedení a motivování pracovníků je založen na osobním přístupu a každodenním styku vedení školy s ostatními pracovníky školy. Systém je funkční a vyhovuje potřebám školy.

Jeho úroveň je velmi dobrá.

Kontrolní mechanismy

Ve škole není zpracovaný materiál systemizující veškerou kontrolní činnost. Ta je však zahrnuta v náplních práce jednotlivých pracovníků a je přesně rozdělena. Kontrolní činnost provádí ředitelka školy, dva její zástupci, ekonomka školy a školník. Z některých kontrol jsou vedeny písemné záznamy (hospitační činnost ředitelky školy a jejích dvou zástupců, kontrola prospěchu, chování a absence). Jiné jsou prováděny s následným operativním odstraněním závad bez písemných výstupů (vedení povinné školní dokumentace).

Nejdůležitější oblastí kontroly je prospěch, chování a absence žáků. Ty jsou sledovány

a rozebírány pravidelně na pedagogických radách nejméně čtyřikrát ročně a statisticky zpracovány a uveřejňovány ve výroční zprávě. Úroveň znalostí žáků je sledována vedením školy i u maturitních zkoušek.

Pečlivě je zjišťována i úspěšnost absolventů školy při přijímacím řízení na vysoké či vyšší odborné školy, popř. jejich úspěšnost v různých soutěžích. Sledovány a analyzovány jsou v posledních letech i výsledky sondy Maturant. Z finančních důvodů se v loňském roce ustoupilo od realizace celostátních srovnávacích testů Kalibro.

Přímou hospitační činnost provádějí ředitelka školy a dva její zástupci. Předložené hospitační záznamy za školní rok 1999/00 jsou neformální, kritice je v nich podrobena odborná i metodická stránka výuky. Jsou v nich označena pozitiva, negativa i závěry, které směřují k možnému pozitivnímu ovlivnění výuky. Chybí zde však podpisy vyučujících s jejich případným vyjádřením. Obecných závěrů z těchto hospitací je využíváno pro zkvalitnění výchovně vzdělávací práce všech vyučujících tím, že jsou diskutovány na poradách (zápisy předloženy inspekci).

Kontrolu povinné školní dokumentace provádí pravidelně zástupkyně ředitelky školy, několikrát ročně i ředitelka školy. Odstranění nedostatků v ní se řeší operativně osobním kontaktem či písemným upozorněním vloženým do kontrolované dokumentace (třídní knihy, třídní výkazy). Při kontrole třídních výkazů bylo inspekci zjištěno, že ve třídě 4.A je zapsáno ke dni inspekce 36 žáků. Tím dochází k porušení § 14 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

Zástupkyně ředitelky školy má v kompetenci kontrolu zajištění výuky včetně volitelných předmětů, kontrolu přesčasových a odučených hodin (předloženo v písemné podobě), kontrolu práce externích pracovníků a pořádek a bezpečnost žáků o přestávkách (určuje dozory na chodbách).

Zástupce ředitelky školy má v náplni své práce kontrolu veškerých ekonomických záležitostí (cestovní příkazy, pokladní knihu, faktury ap.). Kontrolní činnost v této oblasti přísluší i ekonomce školy.

Provoz školy a úklid kontroluje školník. Nedostatky a závady provozního a úklidového charakteru jsou zapisovány do sešitu (záznam zde může učinit kterýkoliv zaměstnanec), jakož i datum odstranění těchto nedostatků.

Kontroly vycházející ze zákonných norem (problematika bezpečnosti práce, protipožární prevence ap.) zajišťují jednotlivé firmy, které mají ve smlouvách zakotvenu její periodickou realizaci. Inspekce v rámci sledování funkčnosti kontrolního systému zjistila, že ve škole není zavedena kniha úrazů, která patří podle § 38a odst. 1 zákona č. 29/1984 Sb. (školský zákon), v platném znění, do povinné školní dokumentace.

Kritéria hodnocení pracovníků školy jsou jasně stanovená. Na základě kontrolní činnosti vedení školy a z ní vyplývajících závěrů je určováno jejich osobní finanční ohodnocení.

Inspekce během své práce ve škole nezjistila takovou absenci některých kontrolních mechanismů, která by negativně ovlivnila chod školy.

Kontrolní systém je funkční a je hodnocen jako velmi dobrý. Absence některých písemných výstupů z kontrolní činnosti částečně omezuje zpracování celkové analýzy výsledků kontrol a její následné využívání pro další práci školy.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy má celkově liberální styl a je založeno na vedení pracovníků k osobní odpovědnosti za kvalitu a výsledky své práce. Vychází z dlouhodobých tradic a ustálených zvyklostí ve škole a v řadě řídicích činností má spíše neformální charakter.

Celkově má řízení velmi dobrou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT ČR čj. 28.785/98-21 o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení,
- Zřizovací listina školy z 25. února 1992, dodatek ke zřizovací listině čj. 22.699/94-60 z 5. 10. 1994 a dodatek ke zřizovací listině č. 2 čj. 29 455/98-21 z 26. 10. 1998 vydané MŠMT ČR,
- učební plán gymnázia schválený MŠMT ČR dne 19. 12. 1991 pod čj. 28 205/91-20 s platností od 1. 9. 1992, upravený dne 14. 11. 1995 čj. 25 049/95-21-23 s platností od 1. 9. 1996,
- učební plán gymnázia schválený MŠMT ČR čj. 20 595/99-22 dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje 1. ročníkem,
- učební osnovy gymnázia schválené MŠMT ČR pod čj. 17 668/91-20 ze dne 24. 5. 1991 s platností od 1. 9. 1991,
- učební osnovy gymnázia schválené MŠMT ČR čj. 20 596/99-22 ze dne 5. 5. 1999 s platností od 1. 9. 1999 počínaje 1. ročníkem,
- Koncepce gymnázia J. K. Tyla Hradec Králové,
- Časový harmonogram akcí školy pro 1. pololetí školního roku 1999/00,
- týdenní plány školy ve školním roce 1999/00, zvláštní plány školy na některé akce ve školním roce 1998/99,
- Organizační řád školy z 2. 6. 1997,
- Řád školy z prosince 1999,
- tematické plány vyučujících pro školní rok 1999/00,
- třídní knihy a třídní výkazy pro školní rok 1999/00,
- personální dokumentace školy,
- programy výměnných projektů,
- čtvrtletní práce z matematiky za školní rok 1998/99 a 1999/00,
- výsledková listina matematických soutěží za školní rok 1998/99,
- hospitační záznamy vedení školy za školní rok 1999/00,
- zápisy z pedagogických rad a provozních porad za školní rok 1998/99 a 1999/00,
- rozvrh hodin na školní rok 1999/00,
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/99,
- Výsledky sondy Maturant 99,
- zadání příkladů 2. série a komentář k řešení 1. série příkladů 12. ročníku Korespondenčního semináře pro základní školy,
- materiál Principy přidělování osobních příplatků pedagogům,

- maturitní práce a slohové práce z českého jazyka ze školního roku 1998/99 a 1999/00,
- Standard vzdělávání ve čtyřletém gymnáziu - Věstník MŠMT ČR č. 4 z roku 1996.

ZÁVĚR

Gymnázium J.K. Tyla v Hradci Králové plní svou výchovně vzdělávací funkci. Škola má dostatečné množství zájemců o studium, které jí umožňuje kvalitní výběr žáků (výjimkou je pouze stávající 4. ročník). Tato skutečnost pozitivně ovlivňuje i celkové výsledky školy ve srovnávacích testech i při přijímacím řízení jejich absolventů na vysoké školy. Pro činnost gymnázia jsou charakteristické důraz na odpovědnost jednotlivce za výsledky své práce a liberální styl řízení.

Výrazná pozitiva:

- velká nabídka volitelných předmětů umožňující diferenciaci žáků,
- organizace vyučovacích jednotek, vysoká odborná úroveň výuky a vyrovnané pedagogické schopnosti vyučujících cizích jazyků,
- celostátně nadprůměrné výsledky dosažené v sondě Maturant dokládající systematickou práci vyučujících,
- výrazná nadstavba učiva daného učebními osnovami, jeho systematizace a zobecňování ve volitelném předmětu seminář a cvičení z matematiky,
- výrazně vyšší obtížnostní úroveň výuky matematiky ve třídách s matematickým zaměřením, vyšší nároky na žáky v oblasti obecných logických úvah a závěrů,
- velký důraz na rozvoj abstraktního a logického myšlení při výuce matematiky,
- obecné závěry z hospitací diskutované na schůzích pedagogického sboru,
- existující databáze příkladů vhodných pro výuku, maturitní zkoušky či přijímací pohovory a její průběžné doplňování,
- vysoká účast žáků v různých matematických soutěžích, jejich aktivní účast na realizaci Korespondenčního semináře pro základní školy,
- využívání ucelené řady učebnic a dalších pracovních materiálů při výuce,
- vynikající personální obsazení z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti i z hlediska osobnostního u vyučujících matematiky,
- celkově kvalitní personální i materiálně technické zabezpečení výuky.

Výrazná negativa:

- nedůsledná kontrola domácího písemného projevu žáků,
- nedostatečné využívání některých motivačních prvků (povzbuzování, pochvala, sebeevaluace).
- malé využívání didaktické techniky ve výuce,
- absence shrnujícího závěru ve větší části sledovaných hodin,
- výrazně nízká úroveň matematických znalostí žáků v jediné třídě čtvrtého ročníku,
- malá pozornost věnovaná některými vyučujícími českého jazyka jazykovému výcviku, minimální výcvik v mluvených projevech žáků,

- nedostatečný počet známek z předmětu český jazyk a literatura u jednotlivých žáků u některých vyučujících,
- zastaralé vybavení v jedné z učeben výpočetní techniky,
- absence komplexního ročního plánu práce školy,
- dílčí nedostatky v plnění učebního plánu pro gymnázia,
- absence některých písemných výstupů z realizované kontrolní činnosti,
- absence knihy úrazů, která patří do povinné školní dokumentace.

Doporučení:

- písemné pololetní práce z cizích jazyků zpracovávat tak, aby obsahovaly i část poslechovou (úroveň receptivních dovedností, porozumění vyslechnutému projevu, čtenému textu),
- rozšířit tematické plány vyučujících o údaje o mezinárodních institucích OSN, UNESCO, EU, Rada Evropy a následně zapracovat do nových maturitních okruhů (filozofie, sociální problematika, náboženství, politika, ekonomika, přírodověda, technika),
- v procesu výuky cizích jazyků využívat metodu audiovizuální a práci s výukovými jazykovými programy,
- více využívat didaktickou a výpočetní techniku při výuce,
- realizovat vzájemné hospitace začínajících učitelů u jiných zkušených vyučujících,
- tematické plány z matematiky sjednotit v jejich časové struktuře a zařadit do nich čtvrtletní písemné práce,
- v hodinách českého jazyka v souladu s osnovami opakovat, prohlubovat a rozšiřovat jazykové vědomosti a dovednosti žáků včetně znalostí žáků o českém pravopisu se zřetelem k jejich zdokonalení a upevnění,
- zařazovat do hodin samostatné ústní projevy žáků a rozvíjet jejich vyjadřovací dovednosti a schopnosti,
- v tematických plánech rozpracovat učivo pro kratší časové intervaly a uvádět témata plánovaných laboratorních cvičení,
- zpracovávat komplexní roční plán práce školy včetně analýzy uplynulého školního roku,
- zpracovat materiál, který by systematizoval kontrolní činnost ve škole, pojmenoval jednotlivé oblasti kontroly, její četnost a jmenovitou zodpovědnost za ní i za její analýzu.

Při inspekci nebylo zjištěno neefektivní vynakládání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Celkově je práce školy v oblasti vzdělávání a řízení hodnocena velmi dobře.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Ing. Tomáš Hrubý	Hrubý v. r.
Členové týmu	Mgr. Dana Janulíková	Janulíková v. r.
	Mgr. Jana Kocábová	Kocábová v. r.
	PaedDr. Markéta Stuchlíková	Stuchlíková v. r.
	Mgr. Eduard Suchanek	Suchanek v. r.
	PhDr. Richard Šafařík	Šafařík v. r.

V dne Hradci Králové 28. ledna 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 9. února 2000

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
RNDr. Marta Pětová	Pětová v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	25. 2. 2000	osobně - Stehlíková
Zřizovatel	25. 2. 2000	091 156/00-5005

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
11. února 2000	59/00	Ředitelka školy vnesla připomínky k IZ